

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
TĖVYNĖS SAJUNGOS-LIETUVOS KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ FRAKCIJA

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6273 El. p. tslkd@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybai

2025-12-05

DĖL LIETUVOS NACIONALINIO RADIO IR TELEVIZIJOS ĮSTATYMO NR. I-1571 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1052 ANTIKORUPCINIO VERTINIMO

Seimo narys R. Žemaitaitis kartu su Seimo narių grupe 2025 m. lapkričio 24 d. registravo Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XVP-1052, kuriuo iš esmės siūloma keisti LRT generalinės direktorės, t.y. konkurso būdu skiriamo asmens, atleidimo tvarką.

Konkrečiai įstatymo projektu siūloma atsisakyti atleidimo motyvo dėl visuomeninio intereso (t.y., kad LRT generalinis direktorius priėmus tokį įstatymo pakeitimą galėtų būti atleidžiamas be konkrečios priežasties), siūloma įvesti slaptą balsavimą bei sumažinti reikalaujamų LRT Tarybos narių balsuojančiųjų skaičių nuo 2/3 iki 1/2.

Šie pasiūlymai yra kritiškai vertinami teisininkų. Seimo teisės departamento pateiktoje išvadoje dėl šio įstatymo projekto yra kvestionuojamas šio projekto konstitucingumas ir jo atitikties Europos Sąjungos teisei, konkrečiai, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2024/1083 (Europos žiniasklaidos laisvės aktui). Reglamento (ES) 2024/1083 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta pareiga, jog valstybės narės užtikrina, kad visuomeninių žiniasklaidos paslaugų teikėjų administracijos vadovo arba valdybos narių skyrimo ir atleidimo procedūromis būtų siekiama užtikrinti visuomeninių žiniasklaidos paslaugų teikėjų nepriklausomumą, o sprendimai dėl visuomeninių žiniasklaidos paslaugų teikėjų administracijos vadovo atleidimo iki jų kadencijos pabaigos turi būti tinkamai pagrįdžiami, gali būti priimami tik išimtiniais atvejais, kai jie nebeatitinka sąlygų, būtinų jų pareigoms atlikti pagal iš anksto nacionaliniu lygmeniu nustatytus kriterijus, apie juos atitinkamam asmeniui turi būti iš anksto pranešta ir jie turi apimti teisminės peržiūros galimybę.

Atkreiptinas dėmesys, kad priėmus siūlomą įstatymo pataisą būtų panaikintas viešojo intereso motyvas siekiant atleisti LRT generalinį direktorių. Be kita ko, siūloma įvesti slaptą balsavimą – taip sumažėtų skaidrumo, atvirumo nacionalinio transliuotojo valdyme. Atkreipiant dėmesį, kad nacionalinis transliuotojas Konstitucinio teismo išaiškinimu pirmiausia turi užtikrinti viešąjį interesą, manytina, kad visuomenei turi būti prieinama tokių sprendimų išraiška, o viešumas įpareigoja Tarybos narius prisiimti atsakomybę už savo balsavimą.

Įstatymo projektu taip pat siūloma sumažinti reikalingų LRT Tarybos narių balsavimo skaičių LRT generalinio direktoriaus atleidimui nuo 2/3 iki 1/2. Pirmiausia, 1/2 Tarybos narių yra 6 Tarybos nariai iš 12, kas net nesudaro Tarybos narių daugumos. Kaip atkreipia dėmesį Seimo teisės departamento teisininkai, kvalifikuota dauguma užtikrina institucijos vadovo veiklos stabilumą, tęstinumą, jo apsaugą nuo politinio nepastovumo. „Didesnis reikalingų balsų kvorumas labiau užtikrina ir vadovo veiklos nepriklausomumą, nes apsunkina galimą vadovo atleidimą vien dėl nepasitenkinimo jo vadovavimu.“

Šiuo atveju yra atkreiptinas dėmesys į teikiamo projekto motyvus. Pagrindinis projekto teikėjas Seimo narys R. Žemaitaitis ne kartą yra pasisakęs dėl dabartinės LRT generalinės direktorės netinkamumo eiti pareigas, noro ją atleisti iš LRT. Taip pat š. m. sausio 13 d. OpTV įkeltame įrašė Remigijus Žemaitaitis pasisakė (nuo 4:07 minutės)¹: „Mano darbas bus tas, kada Monika Garbačiauskaitė užsidarys į elektrinę pastotę ir iš tenais jau ištempis ją, tai čia bus mano didžiausias darbas, nes aš tikrai ten, aš tikrai padarysiu, nes tai, ką aš matau LRT ir tai, kas vyksta“. Manytina, kad R. Žemaitaičio pasisakymai ir vėliau sekę veiksmai teikiant šį įstatymo projektą, yra susiję, nes R. Žemaitaitis pats viešai pripažino siekęs ir norintis kištis į nacionalinio transliuotojo veiklą, kas yra nesuderinama su žiniasklaidos laisve bei kelia klausimų dėl tokio įstatymo projekto teikimo siekių, motyvų.

Teikiamos įstatymo pataisos, būtent lengvinančios LRT generalinio direktoriaus atleidimo tvarką, galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Europos Sąjungos teisei.

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 7 punkte yra numatyta, kad „Viešojo administravimo subjektas, rengiantis norminio teisės akto projektą, Vyriausybės nustatyta tvarka atlieka šio teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, jeigu teisės aktu numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su konkursų eiti asmens, dirbančio viešojo sektoriaus subjekte, pareigas organizavimu, reputacijos, kvalifikacijos, atestacijos ir rotacijos reikalavimų asmenims, dirbantiems viešojo sektoriaus subjekte, nustatymu, panaikinimu ar pakeitimu.“

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 7 punktu bei 8 straipsnio 5 dalimi, TS-LKD frakcijos vardu prašome atlikti Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1052 antikorupcinį vertinimą.

TS-LKD frakcijos seniūno pavaduotojas
Seimo narys

Mindaugas Lingė

Seimo narė

Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=Q01zRHXvRUU>